

SOTAPOLKU

SOTAPOLUN KOHTEET

1. Alku
2. Yhteyshauta
3. Telttakuoppa
4. Kenttäkäymälä
5. Korsu ”Professorin asuinpaikka”
6. Metsä
7. Ampuma- ja suoja-aseimia
8. Etulinja
9. Suo
10. Tulenjohtoasema
11. Vartiopaikka
12. Taisteluparin tuliasema
13. Rajavyöhyke
14. Hautaristi
15. Korsu ”Den Gyllene Freden” (Kultainen rauha)
16. Kuunteluasema
17. Norsupyssy
18. Ritsa
19. Tunneli
20. Korsu ”Kvackebo”
21. Rajapaalu nro 19
22. Hygienia kenttäoloissa
23. Propaganda
24. Kuoleman kumpare
25. Muistokorsu ” Den Gyllene Freden” (Kultainen Rauha)

1. Tervetuloa sotapolulle

Tästä alkaa polku, joka kiertää alueella, josta ruotsalainen vapaaehtoispataljoona vastasi Jatkosodan aikansa. Polku ulottuu myös Neuvostoliiton hallussa olleelle puolelle. Polku on noin kilometrin pituinen ja on merkitty valkoisin nuolin ja opastein. Kohteet on numeroitu ja numerot viittaavat vastaaviin numeroihin opasvihossa.

Seuraa merkittyä reittiä ja kuvittele, miltä elämä rintamalla mahtoi tuntua. Liiku varovasti ja pysy merkityllä polulla.

Onnea retkelle!

2. Yhteyshauta suoja-alueelta rintamalinjalle

Yhteyshaudat rakennetaan käsin ja yleensä pimeään turvin. Yhteyshaudan kautta sotilaat pystyvät liikkumaan mahdollisimman turvallisesti suoja-aseman, korsun ja tuliasemien välillä. Yhteyshaudat rakennetaan niin syviksi, että ne suojaavat sirpaleilta ja kivääritulelta, ja niiden mutkat vaikeuttavat niiden valloitusta vyöryttämällä.

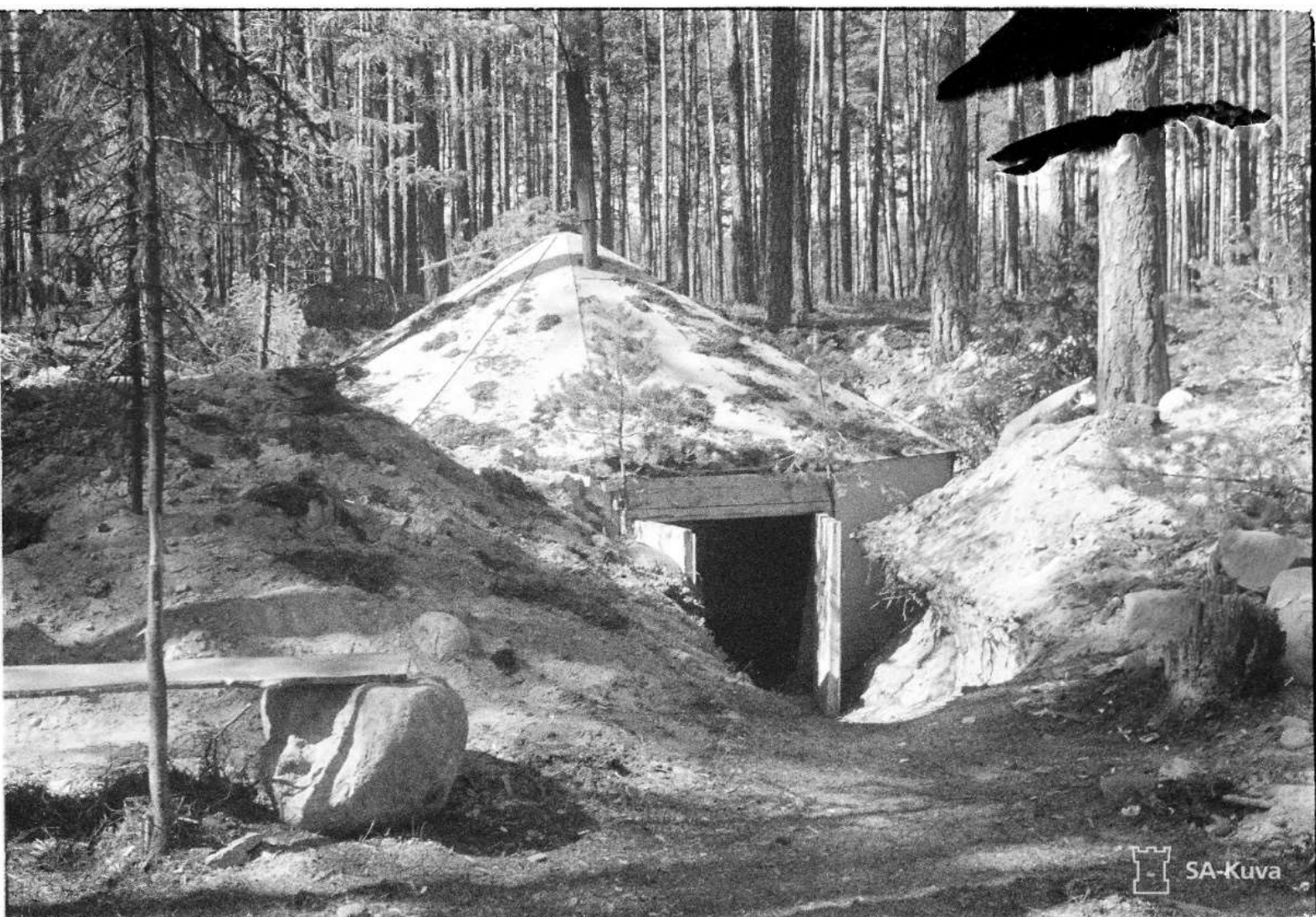
* Korsu on hirsistä rakennettu maahan kaivettu suoja.

Suuri osa jäljistä tällä vanhalla rintamalla ovat Ruotsalaisen vapaaehtoispataljoonan rakennustöistä.

3. Telttakuoppa

Kun sotilasosasto ryhmittyy puolustukseen, majoitus järjestetään aluksi suoja-asemaan. Sen jälkeen ajan ja mahdollisuuksien salliessa majoitutaan telttaan, joka pystytetään kaivettuun kuoppaan paremman suojan vuoksi. Seuraavaan vaiheeseen kuuluu kuopan vahvistaminen hirsillä korsuksi.

4. Kenttäkäymälä

Käymälöitä tarvitaan myös kenttäoloissa. Yksinkertaisimmillaan se on tavallinen kaivettu kuoppa. Pitempään oleskellessa rakennetaan riuku kahden puun väliin, kuten tässä mallissa.

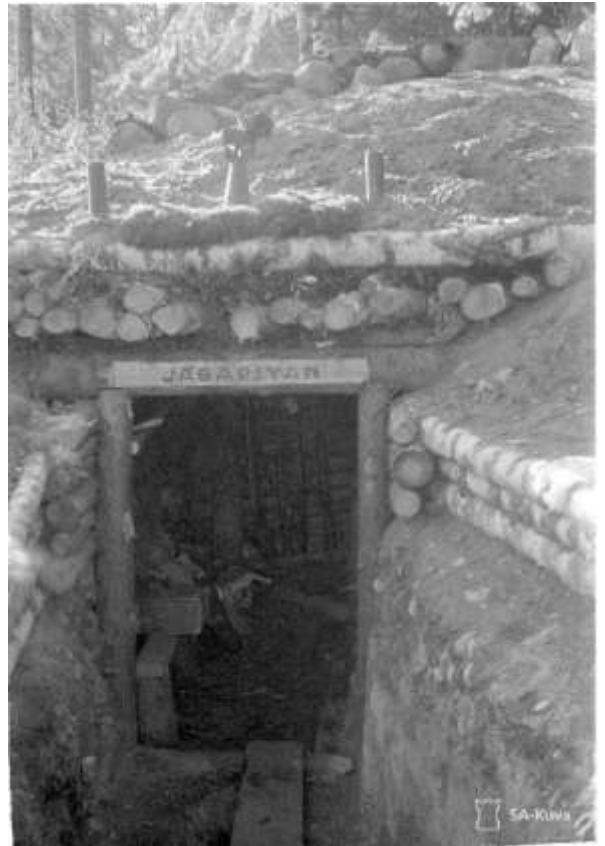

5. Korsu ”Professorin asuinpaikka”

Ruotsalaisten sotilaiden huumori ilmeni mm. korsuille annetuissa nimissä, jotka usein viittasivat esimiesten ominaisuuksiin tai tunnettuihin rakennuksiin.

Tässä kohdassa oli ”Professorin asuinpaikaksi” nimetty korsu ja lähellä olivat mm. seuraavat korsut

- Merirosvoluola
- Metsästäjän kolo
- Hangon kasino
- Giktbrunnen (Kihdin lähde)
- Casino Royale
- HotelldeBordelle

6. Metsäpalot tuhosivat paljon metsää

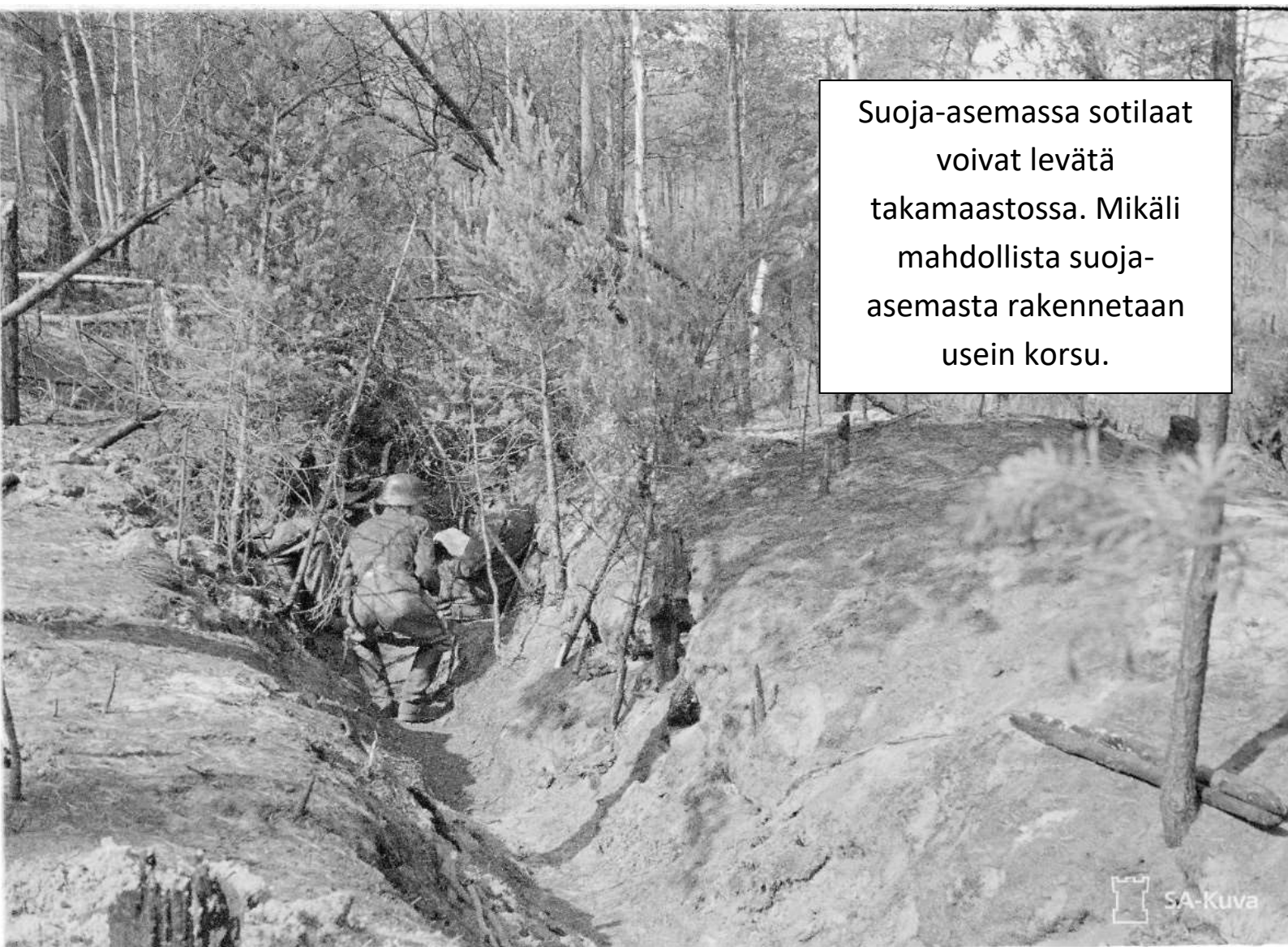
Tämä metsä on palanut sodan aikana. Tykistötuli sai usein aikaan metsäpaloja ja laajaa hävitystä rajan molemmin puolin.

Tutustu Suomen
Puolustusvoimien käyttämiin
tykkeihin museon Tykkihallissa.

7. Tuli- ja suoja-asemia

Yksittäisen taistelijan tuliasema laajennetaan aluksi poteroksi ja myöhemmin tukein ja sirpalesuojin vahvistetuksi tuliasemaksi. Hyvin toimivassa tuliasemassa on laaja ampumasektori, hyvä tuki aseelle, hyvä tuli- ja näkösuoja ja suojattu kulku suoja-asemaan tai korsiin.

Suoja-asemassa sotilaat
voivat levätä
takamaastossa. Mikäli
mahdollista suoja-
asemasta rakennetaan
usein korsi.

8. Etulinja

Nyt olet etulinjassa. Varo! Vihollisen tarkka-ampuja vaanii sinua muuntajassa, joka on vain 750 metrin päässä.

Haluatko tietää lisää neuvostoliittolaisen sotilastukikohdan toiminnasta? Näyttelystä saat tietoa sekä tukikohdan perustamisesta ja sen tehtävistä että tukikohdan siviilielämästä.

9. Suo

Suon ylittämistä pidettiin mahdottomana, mutta kuitenkin jotkut partiot kummaltakin puolelta onnistuivat siinä.

Puolustuksessa otettiin monesti apua luonnosta eri tavoin, muun muassa Harparskogin linjalla. Hangon rintaman pääpuolustuslinja esitellään museon perusnäyttelyssä.

10. Tulenjohtoasema

Kranaatinheitin- ja tykistötulta johtaa neljän miehen tulenjohtopartio, johon kuuluvat tulenjohtaja, tulenjohtoaliupseeri, etäisyyden mittaaja ja viestimies. Tulenjohtopaikalta on radio- ja/tai puhelinyhteys tuliasemiin. Käytössä on haarakaukoputki tarkkaa havainnointia varten, suuntimalevy ja tulenjohtosuunnitelma. Tehtävänä on suunnata raskas tulitus oikeaan maaliin.

Suomen puolustuksen kannalta tärkein tulenjohtoasema saaristossa sijaitsi Bengtskärin majakassa.

11. Vartiopaikka

Jotta tukikohdan sotilaat voivat rauhassa suorittaa tehtävänsä, yhden miehen on oltava jatkuvasti vartiossa. Vartiopaikan tarkoituksena on valvoa ympäristöä ja hälyttää yksikkö vaaratilanteessa. Uhkaavassa tilanteessa hälytys voidaan tehdä tulittamalla ja rauhallisemmissa oloissa hiljaisesti, esim. hälytyslangalla, jolla herätetään suoja-asemassa tai korsussa olevat.

12. Taistelijaparin tuliasema

Kahden miehen taistelijapari on pienin toimintayksikkö. Tuliasemat rakennetaan toistensa lähelle, jotta taistelijapari voi toimia yhdessä myös kriittisissä tilanteissa.

13. Rajavyöhyke

Tässä ylitetään Neuvostoliiton vuokraaman alueen raja – olet nyt vihollisen alueella! Rajaa valvottiin erittäin tarkkaan molemmiin puolin ja se oli paikoin miinoitettu. Tästä huolimatta suomalaisten joukkojen onnistui rakentaa korsuja ja ampuma-asemia vihollisen puolella. Kummankin puolen partiot etenivät myös rajan yli, mikä usein aiheutti menetyksiä.

Istu penkille hetkeksi ennen kuin jatkat matkaa. Toinen penkki on Suomen puolella ja toinen Neuvostoliiton. Kumman valitset?

Yöllä 8.7.1941 Jalkaväkirykmentti 55:n sotilaita ylitti rajan Neuvostoliiton puolelle. Käytiin taisteluita, joissa kaatui yksi sotilas ja 15 haavoittui. Seuraavina päivinä ruotsalaiset vapaaehtoiset rakensivat asemia Neuvostoliiton puolelle. Polku jatkuu alueella, jonka suomalaiset ja ruotsalaiset joukot olivat valloittaneet.

14. Hautaristi

Venäläinen sotilas Merdemschaev Aleda kaatui 19.9.1941 ja haudattiin tänne suon laitaan.

Sotilas Richard Dahlén istui vartioasemassa päivänkoitossa. Hän näki jonkun tulevan juosten metsästä. Kun henkilö oli noin viisikuusi metriä hänestä, hän huusi sekä "Stoi!" (Seis!) että "Ruki vverh!" (Kädet ylös!) mutta henkilö jatkoi matkaa ja avasi tulen. Dahlén suojautui eikä saanut osumia. Hän vastasi tuleen ja sotilas kaatui taisteluhaudan reunalle, vain kahden metrin päähän.

15. Korsu ”Den Gyllene Freden” (Kultainen Rauha)

Tässä paikassa sijaitsi alueen luultavasti kuuluisin korsu, joka oli saanut nimensä tunnetun tukholmalaisen *Den Gyllene Freden* -ravintolan mukaan. Museon vieressä oleva korsu on tarkka kopio alkuperäisestä Gyllene Freden -korsusta. Korsun rakensi konekiväärijoukkue Ericson-Gyllå, joka oli osa Ruotsin Vapaaehtoispataljoonan Tunga Kompanietia (TK). Korsussa asuivat ylikersantti E. Gyllå, alikersantti S. J. Andersson, sotilaat J.E. Jansson, B. E. Melander, N. O. B. Persson ja S. J. F. Andreasson sekä alikersantti N. K. E. Johansson ja ylikersantti H. J. Hurtig.

Museon pihalla oleva muistokorsu on tehty kopiona korsusta, joka sijaitsi sodan aikana tällä paikalla.

16. Kuunteluasema

Varsinkin yöllä rajan valvontaan käytettiin eteen työnnettyä kuunteluasemaa, jossa kuunneltiin tarkkaan vihollisen mahdollisia liikkeitä rajan yli. Oli tärkeää selvittää, oliko lähestyvä ystävä vai vihollinen ja tämän selvittämiseksi käytettiin salasanoja. Jos ei saatu oikeaa salasanaa annettiin hälytys. Hälytys annettiin lähinnä avaamalla tuli.

17. Norsupyssy

Suomalaisvalmisteista 20 mm:n kaliiperin panssarintorjuntakivääriä kutsuttiin norsupyssyksi.

Vastaavanlainen sveitsiläinen ase löytyy museon Tykkihallista. Se löytyi Lappohjasta maasta 1980-luvulla.

18. Ritsa

Käsikranaatteja ei aina voitu heittää tarpeeksi pitkälle aiottua vaikutusta varten. Kekseliäät ruotsalaiset vapaaehtoiset ottivat sen vuoksi käyttöönsä ase, jota he olivat oppineet käyttämään jo lapsina, ja ampuivat käsikranaatteja vihollisen puolelle ritsalla.

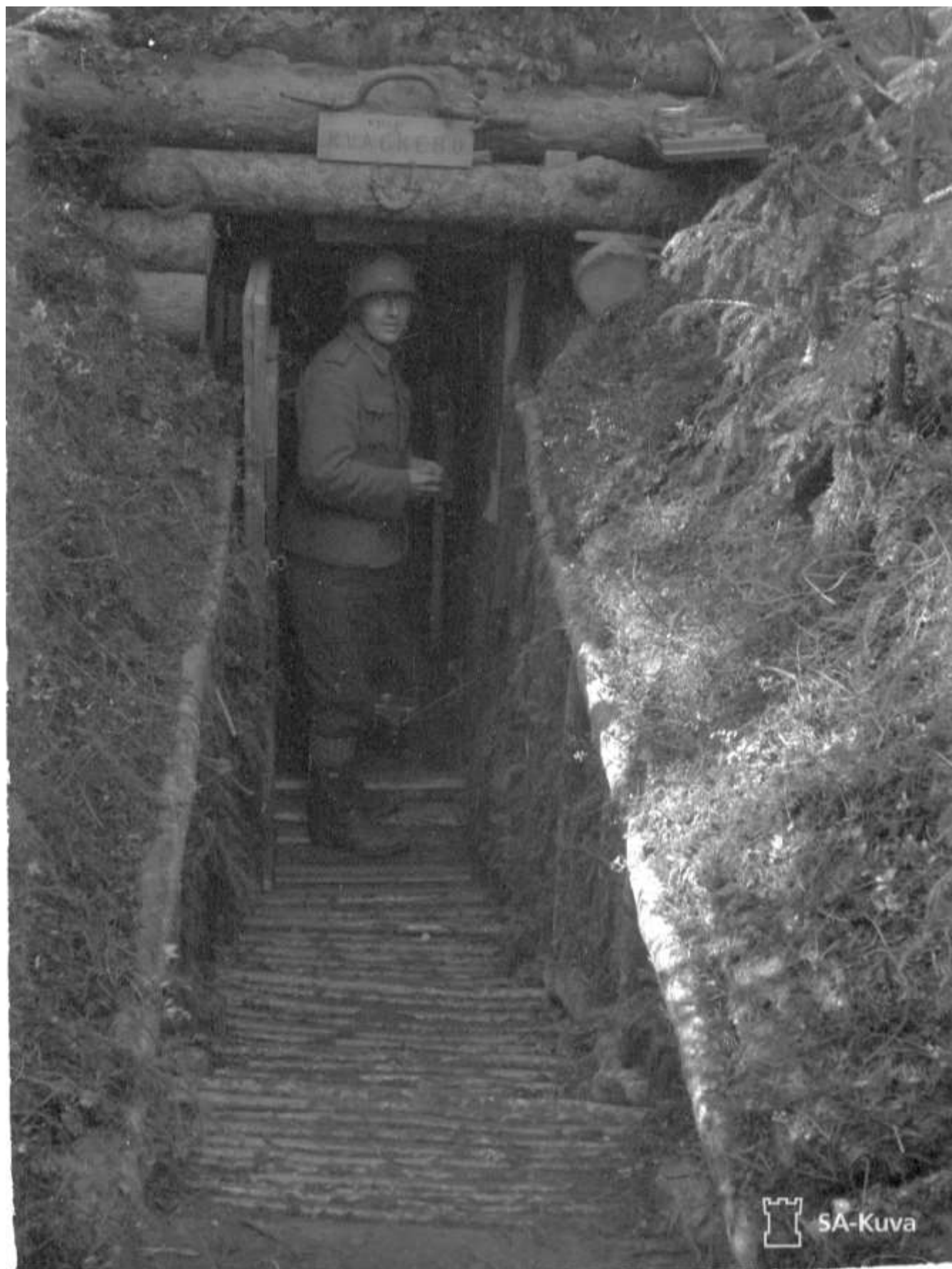
19. Tunneli

Vanhan maantien alitse kulki useita tunneleita, jotka jatkuivat juoksuhautoina neuvostoliittolaisten valvontatornia kohti. Tunneleiden kautta pääsi kätevästi ja huomaamatta maantien toiselle puolelle.

20. Korsi ”Kvackebo”

Kvackebo-nimisen korsiun paikka sodan aikana.

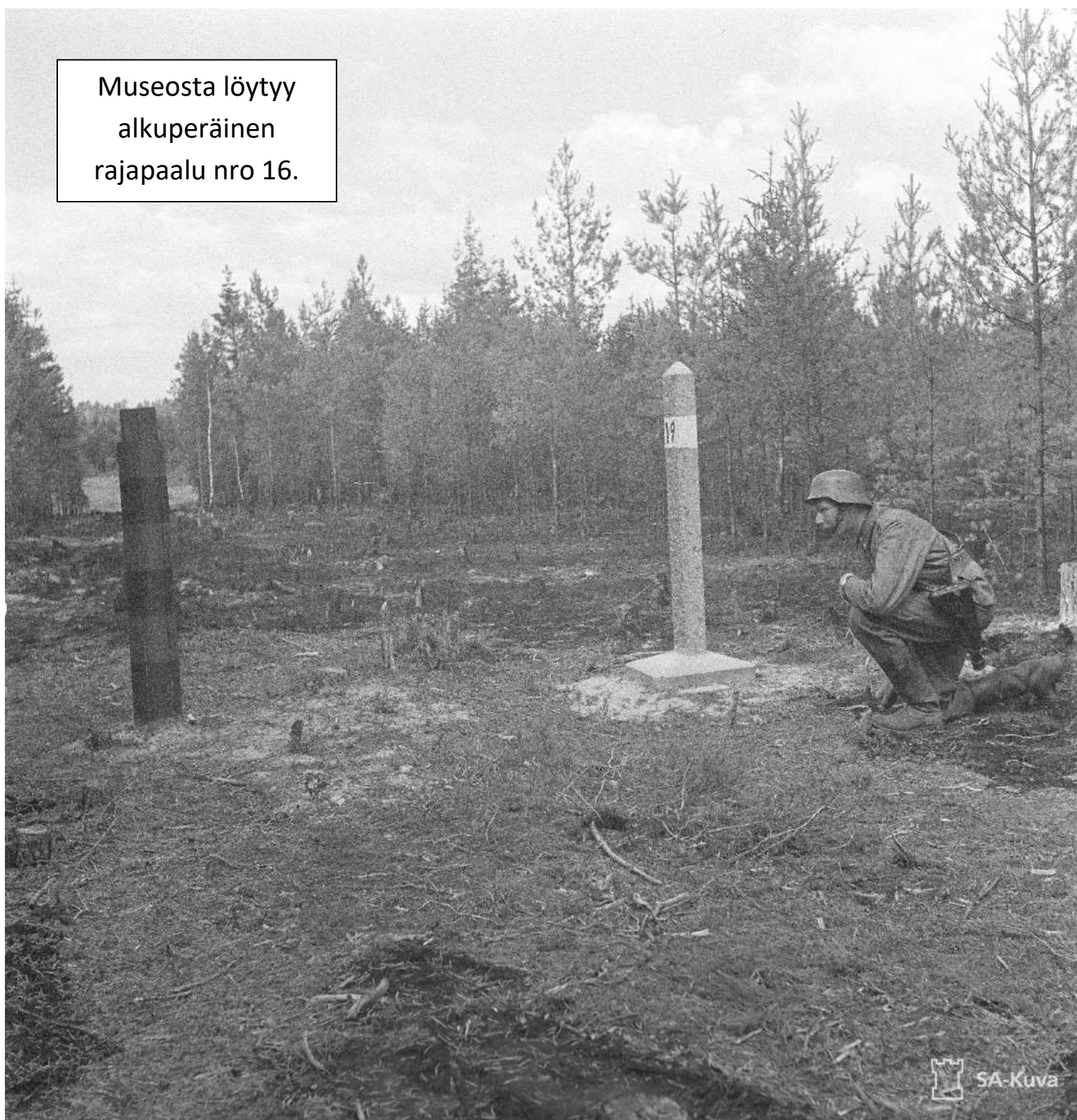

SA-Kuva

21. Rajapaalu nro 19

Vuosien 1940–41 raja kulki tässä. Vuokra-alueen ja Suomen välinen rajapaalu nro 19 on sijoitettu tarkasti alkuperäiselle paikalleen. Rajalinja oli 10 metriä leveä ja merkitty graniitti- ja puupaaluilla. Polku seuraa vanhaa rajalinjaa ja matkalla rajapaalulle nro 20 ohitetaan kivikasan, jolla rajaa myös merkittiin.

Museosta löytyy
alkuperäinen
rajapaalu nro 16.

22. Hygienia kenttäoloissa

Hygienia oli tärkeää myös kenttäoloissa. Rauhallisemmissa tilanteissa oli aikaa myös henkilökohtaisen hygienian hoitamiseen, mutta tämän lähemmin ei päästy rauhan oloja.

Miten haavoittuneiden hoitaminen onnistui kenttäoloissa? Museon perusnäyttelyssä on esillä paljon erilaisia kenttäsairaaloiden käytössä olleita välineitä.

23. Propaganda

Propaganda oli sodan aikana tärkeää. Sillä pyrittiin vakuuttamaan vastapuoli, että he taistelivat väärän asian puolesta. Propagandaa levitettiin monin eri keinoin, mm. lentolehtisten ja kaiuttimien avulla. Yksi erikoisempi tapa oli kiertää lentolehtisiä nuolen ympärille ja ampua jousella vihollisen puolelle.

Tässä kohdassa vihollisen linjat kulkivat vain 200 metrin päässä, rautatien toisella puolella. Alueella piti liikkua varovasti, sillä vastapuolen tarkka-ampujat olivat valppaita ja osuivat maaliinsa.

Lähempänä tietä näkyy myös rajapaalu no. 20.

Erilaisia venäjän- ja ukrainankielisiä
propagandalehtisiä sekä
propagandakranaatti löytyy
museon näyttelystä.

24. Kuoleman kumpare

Tätä kohtaa kutsutaan ”Kuoleman kumpareeksi”, koska 17 sotilasta sai surmansa täällä.

Lisää tietoja Hangon rintaman taisteluista ja tappioista löytyy museon perusnäyttelystä.

25. Muistokorsu on ”Den Gyllene Freden”

Vasemmalla on kopio sodanaikaisesta korsusta ”Den Gyllene Freden” (Kultainen rauha), jonka seudun sotaveteraanit rakensivat 1981.

Onneksi olkoon!
Olet selvinnyt sotapolusta.

Tervetuloa kanttiinin
rauhottavalle kahvikupilliselle!

Palautathan opasvihon kanttiinin tai oven vieressä
olevaan postilaatikkoon. **Kiitos!**

Seuraa meitä

@frontmuseum.fi

@hangofrontmuseum

www.rintamamuseo.fi

Sotapolku sai alkunsa PE Nymanin aloitteesta noin vuonna 1990,
muutama vuosi Hangon Rintamamuseon avaamisen jälkeen.

Museon kunnostuksen yhteydessä vuonna 2017,
tekstivihkoa on uusittu ja polkua on ehostettu.

Kiitos työryhmälle, johon kuuluvat:

Olof Thodén, Jörgen Engroos, Martin Grünwald ja Guy Gröning.

Työryhmän lisäksi haluamme myös kiittää:

Fiskars Oyj Abp
Fastighetssammanslutningen Borgars
Lappohjan kyläyhdistys
Loimaan kivi
Sjundeå Stenhuggeri
Bengt Fagerlund
Kåre Pihlström
Kari Virtanen